

KLOKKEN EN TREINEN EEN VERHAAL OVER DIENSTREGELINGEN

||| ||| ||| Christine Opdecam

© NMBS-Groep/D. Moinil

▲ Bureau van de dienstregeling bij Infrabel

De klokken lopen juist maar rijden de treinen op tijd? Vermits het antwoord voor de hand ligt, concentreren we ons veeleer op de manier waarop de dienstregeling van een trein berekend wordt, een ingewikkelde taak doordat we zo'n dicht spoorwegnet hebben. Gelukkig wordt het werk voor een stuk vergemakkelijkt dankzij de informatica maar de algemene modus operandi is door die nieuwe technologie toch niet ingrijpend gewijzigd.

Dienstregelingen worden om drie hoofdredenen opgemaakt: om de klanten de mogelijkheid te bieden hun verplaatsingen te organiseren, om de vervoerskosten te drukken en om de veiligheid van de treinen te garanderen.

De dienstregeling van een trein omvat het vertrek, de tijdstippen van aankomst en vertrek in de tussenstations, de tijdstippen van doortocht in sommige stations of aan welbepaalde vertakkingen, en ook het aankomstuur in het bestemmingsstation.

Bij het opstellen van een dienstregeling vertrekt men van een typedienstregeling die voor de verbinding in kwestie van toepassing is en die voor alle te berijden lijnvakken de rittijden geeft bij een gegeven last, een gegeven snelheid en met een welbepaald type locomotief. Het is in theorie de gunstigste dienstregeling, d.w.z. die welke het hoogste rendement oplevert.

De rittijden worden berekend in functie van de last, het vermogen

1960

De bathyscaaf van Don Walsh en Jacques Piccard zakt tot 10 km diep

1961

Joeri Gagarin wordt de eerste mens in de ruimte in zijn Vostok 1

1962

De Beatles brengen hun eerste single uit: *Love me do*

1963

In Engeland wordt een trein beroofd, de buit bedraagt 2,6 miljoen pond sterling

1964

De Amerikaanse torpedojager Maddox wordt in de Golf van Tonkin beschoten

▲ Traffic control. 2007

van de motor van de locomotief, het lijntracé (lengteprofiel), de aard van het gebruikte materieel, de af te leggen afstand en de toegestane maximumsnelheid op de lijn. Voorts wordt er rekening gehouden met vooruitzichten aangaande mogelijke verstoring van de regelmaat (werken van korte duur, meer reizigers tijdens de piekuren enz.).

Lang geleden werden die berekeningen manueel verricht met behulp van tabellen en grafieken. In de jaren 1930 kon dat werk dankzij de machine "Cuypers" voor een deel mechanisch gebeuren en later, vanaf 1960, heeft de informatica haar intrede gedaan met de geleidelijke inzet van computers.

Vandaag bestaan er twee systemen naast elkaar: het *Roman*-systeem voor het beheer van de seizoensgegevens en voor het opstellen van de typedienstregelingen die geldig zijn van december tot december, en het systeem A170 waarmee nieuwe treinen aangemaakt kunnen worden of aan de hand waarvan men de bestaande gegevens in de databanken kan wijzigen. Laatstgenoemd systeem wordt gebruikt voor de dienstregelingen op middellange en

korte termijn, uiterlijk tot dag D-1. Bij verstoord verkeer neemt een andere dienst (Traffic Control) de touwtjes in handen om, afhankelijk van de toestand, in *real time* dienstregelingen aan te maken.

Sedert de herstructurering van onze maatschappij in januari 2005 is het toewijzen van de rijpaden een bevoegdheid van directie « Toegang Netwerk » terwijl het toezicht op de vlotheid en regelmaat van het verkeer een taak is van directie « Netwerk ». Die beide directies maken deel uit van Infrabel, de beheerder van de Belgische spoorweginfrastructuur. Vroeger werden de dienstregelingen door dienst exploitatie gemaakt op basis van rittijden die directie M (vroeger MA - Materieel en Aankopen) had berekend.

De naleving van de duur van de effectieve stilstanden op het terrein wordt sporadisch gecontroleerd om gecumuleerde vertragingen te voorkomen. Zo'n controle gebeurde onlangs in Brussel-Centraal. Omtrent dat station mag trouwens gezegd worden dat het verkeer in de Noord-Zuidverbinding geen eenvoudige aangelegenheid is want tijdens de piekuren passeren er daar niet minder dan honderd treinen per uur!

1965

De Zeelandbrug over de Oosterschelde wordt de langste brug van Europa

1966

Twee vliegtuigen botsen boven Spanje: vier waterstofbommen vallen op veld en in zee

1967

De Innovation in Brussel brandt volledig uit: 323 doden en vermisten

1968

Moord op Martin Luther King in Memphis-Tennessee

1969

John Lennon en Yoko Ono houden in het Amsterdamse Hilton hotel een *Love in*